

Men værst er det altså, at vi i takt med alle disse byrder, som vi har lagt på borgerne, fuldkommen har forsømt at fastsætte spilleregler for myndighederne. Med dette beslutningsforslag ønsker vi i Venstre at gøre op med den stigende regulering, den stigende magtkoncentration og den udøvelse af vilkårlighed over for borgerne, som vi jo slet ikke kender endsige tåler i strafferechtsplejen. Det er et paradoks, at når det drejer sig om mere formelle overtrædelser, så tillader vi, at den samme myndighed optræder som både kontrollant og politibetjent, uden at der er fastsat nogen retssikkerhedsgarantier.

Derfor finder vi, det er på høje tid, at sådanne retsgarantier indarbejdes i retsplejeloven, eller hvis justitsministeren ønsker det, i en anden lov. Det er ødelæggende for borgernes forståelse for systemet, at man må konstatere, at storforbrydere har bedre retssikkerhed end de, der mere formelt overtræder reglerne.

Og så ser vi altså meget gerne, at vi får forbedret lovenes kvalitet. Vi mener ikke, det kan hjælpe med et lovråd, og det forplumrer som sagt ansvarsfordelingen, men vi er naturligvis interesserede i, at Folketinget og Folketingets rådgivere hele tiden kan udgøre en modmagt over for regeringen, og det er jo så også baggrunden for, at der er blevet ansat mere hjælp her i Folketinget. Det er af afgørende betydning, at lovene er udformet på en sådan måde, at vi kan gennemskue, hvad det er, vi vedtager.

I de seneste måneder har domstolene fremført en markant kritik af lovgivningen, en kritik, som går langt ud over, hvad vi tidligere har set, og ikke mindst denne kritik bør give os stof til eftertanke.

Vi finder, som vi har anført i flere forespørgsler før dette beslutningsforslag, at vi i Folketinget har bevæget os alt for langt ud i lovgivning uden respekt for grundlovens regler om husfred og ejendomsret. Her ønsker vi myndighedernes tvangsgindgreb begrænset og helt klare forskrifter for myndighederne.

Med beslutningsforslaget har vi ikke lagt op til en partipolitisk markering, men vi ønsker en debat om, hvordan vi i fællesskab kan forbedre borgernes retssikkerhed. Vi mener, at der er hårdt brug for det. Vi har forsøgt at sætte problemerne på dagsordenen igennem flere år og har altså nu fundet det rimeligt, at vi samlede nogle af vore tanker i dette beslutningsforslag.

Der er ikke flertal for det i dag. Det må vi konstatere. Vi er overbeviste om, at en dag vil der blive flertal for det. Nu er det sat på dags-

ordenen. Vi har lagt os i spidsen for debatten, og vi vil naturligvis komme med beslutningsforslaget igen til efteråret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 117:

Forslag til folketingsbeslutning om lokale og regionale folkeafstemninger gennem initiativ og referendum.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.

(Fremsat 8/4 97).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Det forslag, som vi nu skal behandle, drejer sig om lokale og regionale folkeafstemninger. Det er ca. et halvt år siden, at et lignende beslutningsforslag, eller jeg skal måske snarere sige et nogenlunde lignende beslutningsforslag fremsat af Fremskridtspartiet, var til første behandling her i Tinget. Når jeg siger et nogenlunde lignende, er det blot for at understrege, at de to forslag ikke er helt ens, men alligevel kan det næppe undre, at regeringens principielle holdning til indførelse af obligatoriske folkeafstemninger ikke er ændret i løbet af det sidste halve år.

Baggrunden for afvisning af forslaget er i dag, ligesom det var dengang, noget grundlæggende. Det danske kommunestyre er baseret på repræsentativt demokrati, dvs. en ordning med

en folkevalgt forsamling, der har beføjelse til at udøve kompetence på befolkningens vegne. Efter de gældende regler står det helt frit for de enkelte kommunale råd at beslutte, at der skal afholdes en lokal vejledende folkeafstemning om et lokalt spørgsmål.

Det er regeringens opfattelse, at der her er tale om en fornuftig ordning. Og hvorfor så det? Jo, fordi herved fastholdes de folkevalgte på deres ansvar til at træffe beslutninger på hele lokalbefolkningens vegne. Samtidig sikres det, at de folkevalgte ikke kan skyde ansvaret fra sig ved at overlade initiativet til mindre grupper af vælgere, som måske nok er stærke, men ikke nødvendigvis repræsentative. Dette hensyn gælder så meget desto mere, når der som i det aktuelle forslag er tale om bindende folkeafstemninger.

I forslaget indgår som noget nyt, at vælgerne skal kunne tage initiativ til, at forslag behandles af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet. Heller ikke den facet eller den nye type tankegang kan regeringen tilslutte sig. Det er vel dybest set udtryk for en form for mistillid til dialogen mellem vælgere og de folkevalgte. Man skal jo ikke glemme, at der i mange kommuner og amtskommuner allerede er gennemført en lang række initiativer, som netop har med dialogen at gøre. Det drejer sig om spørgetidsordninger, om borgermøder, brugerrepræsentation i institutioner og en lang række andre ting, som lige præcis har dette dialogformål.

Efter regeringens opfattelse opnås en større folkelig deltagelse i det kommunalpolitiske arbejde bl.a. ved at skabe bedre betingelser for dialogen og ikke ved, at vælgerne gives mulighed for at diktere, hvilke forslag de kommunale råd skal behandle.

Og så lige til slut: Efter min opfattelse er det en nødvendig følge af det repræsentative demokrati, at det kræver en tilslutning af en vis størrelse at opnå et mandat i de kommunale råd med det deraf følgende ansvar. Det vil ikke være i overensstemmelse hermed, hvis de kommunale råd tvinges til at behandle forslag, som ikke et eneste af de valgte medlemmer har rejst. Så derfor er der reelt en lad mig bare kalde det en logisk diskrepans imellem det, som er grundlaget for det repræsentative demokrati, og så dette forslag.

Der er jo kommunevalg om et halvt år, og det, vi har brug for i den forbindelse, er at styrke interessen for arbejdet som kommunalpolitiker. Vi har en fælles opgave i at forsøge at tiltrække

kvalificerede borgere til at påtage sig det spændende, men også indimellem brydsomme kommunale hverv.

Det gør vi ikke med det beslutningsforslag, som vi behandler her i dag. Jeg mener tværtimod, at det vil svække de kommunale råd. Og hermed være så sagt, at regeringen ikke kan støtte forslaget.

Frederik Nørgaard (S):

Spørgsmålet om folkeafstemninger ved vælgerinitiativ har jo i de seneste år været oppe at vende flere gange og senest den 30. oktober 1996, da Folketinget behandlede et beslutningsforslag fremsat af Fremskridtspartiet. Ved den lejlighed gav SF udtryk for, at man i partiet havde gjort sig tanker om og var ved at forberede et forslag om bindende folkeafstemninger på lokalt og regionalt plan gennem initiativ og referendum.

Det er så det forslag, som vi førstebehandler i dag. Det er et forslag, som, hvis det bliver gennemført, gør det muligt at kræve et forslag, der er vedtaget i en kommunalbestyrelse, sendt til folkeafstemning, og hvor der gives vælgerne mulighed for at kræve forslag sat på dagsordenen i kommunalbestyrelsen eller i amtsrådet. Der er i beslutningsforslaget nævnt en række betingelser gående ud på, hvor mange procent af vælgerne der skriftligt skal anmode herom, og også, hvilken tidsfrist der skal være. Hovedreglen er, at folkeafstemning skal afholdes senest tre måneder, efter at de nødvendige underskrifter er afleveret. Der skal dog gå mindst fem uger, fra underskrifterne er godkendt, til der afholdes folkeafstemning.

Jeg tror gerne, at forslaget er fremsat i en god hensigt, men jeg tror også, at spørgsmålet ligger langt fra den opfattelse, som det store flertal af danske vælgere har om dansk demokrati. Det danske demokrati bygger jo på, at vi har en folkevalgt forsamling, som derved er givet beføjelser til at forvalte og tage stilling på vælgernes vegne. Hvis der bag forslaget ligger troen på, at vi får et bedre og mere aktivt demokrati, så tror jeg, at forslaget er forfejlet.

Efter gældende regler står det frit for, at kommuner og amter kan afholde vejledende afstemninger. Det sker også, men der er år imellem. Vi mener i Socialdemokratiet, at vejledende afstemninger kan være et godt supplement til vort repræsentative demokrati, men vi skal være varsomme med at forflygtige det ansvar, som følger med at være folkevalgt.

Afslutningsvis vil jeg minde om, at der i løbet af et halvt års tid kommer en meget bindende afstemning i alle kommuner og amter, hvor samtlige kandidater skal have deres mandat prøvet. Det har vi i Socialdemokratiet det godt med og mener, at sådan skal det også være fremover.

Jeg skal derfor tilkendegive, at vi ikke kan støtte forslaget.

Bodil Thrane (V):

Da Venstres ordfører på området ikke kan være til stede, skal jeg på fru Else Winther Andersens vegne fremsætte følgende:

Dette beslutningsforslag har meget til fælles med B 2 og B 3 fra Fremskridtspartiet, som vi i sidste uge afgav betænkning over her i Folketinget. Derfor er det set fra Venstres side misbrug af Folketingets tid, når SF fremsætter et næsten identisk forslag.

B 117 handler om at indføre bindende lokale og regionale folkeafstemninger. Venstre kan ikke stemme for forslaget, da vi oplever, at det vil begrænse det kommunale selvstyre. Borgerne har jo i forvejen mulighed for at vælge deres repræsentanter i amt og kommune hvert fjerde år. Samtidig er der også mulighed for selv at stille op til de forskellige amtsråd og kommunalbestyrelser. Det er foreløbig glædeligt at opleve, at der stadig er så stor interesse for at stille op til vores kommunale og amtskommunale råd, når nu vi igen skal have valg til efteråret. Derudover er der jo stor mulighed for bl.a. at få indflydelse i skolebestyrelser og daginstitutioner, når man har børn og er bruger af de områder. Det vil altså sige, at her har brugerne allerede indflydelse.

Beslutningsforslaget opleves som en bremse for en naturlig udvikling i kommunen eller amtet, og det viser de eksempler, der er nævnt under bemærkningerne, tydeligt.

Dette beslutningsforslag vil jeg ikke vove at påstå har groet i Venstres have. Vi tror ikke, der bliver større stemmedeltagelse ved, at man laver nogle flere afstemninger. Så vi vil afvise forslaget.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti er varm tilhænger af folkeafstemningsinstitutionen. Da det blev gennemført i grundloven i 1953, var det som en erstatning for det gamle Landsting. Det var ud fra det synspunkt, at Folketinget ikke skulle have mulighed for at gå for vidt i forhold til

vælgernes ønsker. Man kan sige, at det havde en slags konserverende funktion.

Folkeafstemninger på det lokale, kommunale og regionale niveau er også en god ting. Der findes allerede i dag rige muligheder for, at kommunalbestyrelser og amtsråd kan udskrive folkeafstemninger.

Kommer vi til det konkrete forslag fra SF, hvor der også lægges op til, at vælgerne skal kunne tage initiativ til folkeafstemninger, er vi mere skeptiske. For selv om vi grundlæggende er meget positive over for folkeafstemninger, kommer man ikke uden om, at det er en styreform, som undertiden kan være i konflikt med det repræsentative demokratis princip. Det lyder godt, at vælgerne selv kan sætte nogle temaer på dagsordenen, men hvis vi ser på, hvordan det let vil kunne komme til at fungere i praksis, så vil man meget let ende op med, at ingen har ansvar for udviklingen, ingen har ansvar i sidste ende, hverken de repræsentative valgte i kommunalbestyrelserne eller borgerne. Det mener vi er en farlig galej at begive sig ud på. Vi mener, at det vil kunne ende med, at man ikke kan gennemføre egentlige fremskridt, som samtidig har en økonomisk ansvarlighed indbygget.

Derfor er vi meget skeptiske over for SF's forslag. Vi mener i det mindste, at de muligheder, der allerede i dag ligger i lovgivningen for at udskrive folkeafstemninger på frivilligt grundlag, skal afprøves i langt videre omfang, end vi har set det, før man griber til mere vidtgående lovgivning på området.

Johannes Sørensen (FP):

Fremskridtspartiet har jo tidligere, som det er sagt her, fremsat forslag om vejledende folkeafstemninger, og senest har de jo været behandlet her for ganske nylig. Det er rigtigt, at det foreliggende forslag hovedsageligt adskiller sig fra Fremskridtspartiets forslag ved at være et forslag til folketingsbeslutning om bindende lokale, regionale folkeafstemninger.

Jeg må sige, at også den stramning, som der ligger her, kan vi fra Fremskridtspartiet fuldt ud tilslutte os. Det bliver forslaget absolut ikke ringere af.

Hvordan skal forfatningen, der som bekendt bygger på det repræsentative demokrati med en folkevalgt forsamling – det er jo en kombination af nogle elementer af det direkte demokrati i form af folkeafstemninger – være, når kommunalbestyrelser, amtsråd eller Folketing beslutter,

at en bestemt sag ønskes prøvet ved en vejledende folkeafstemning?

Siden 1960 er folkeafstemninger i stigende grad blevet benyttet i en række forskellige lande, så jeg mener helt klart, at det faktisk er på tide, at vi her i Danmark sikrer den danske befolkning en direkte mulighed for ved folkeafstemninger at øge indflydelsen på og dermed også interessen for vort demokrati. Der er for mig at se ingen tvivl om, at det ville udvikle demokratiet, og at det ville styrke den politiske interesse, såfremt der var mulighed for den slags folkeafstemninger.

Det er sådan, at der er nogle af de tidligere ordførere, der har sagt nogle ting, som jeg godt kort vil kommentere. Jeg forstår faktisk ikke, at man kan være modstander af det her forslag og så bruge argumentet, at det vil devaluere, skal vi sige de valgte råds muligheder for at styre landet. Det er jo sådan, at i de valgte råd, både i byråd og i amtsråd, drøfter vi da meget ofte og behandler forslag, der er fremsat af grupper af befolkningen, og det er jo faktisk ikke så forskelligt fra det her. Så jeg ved ikke, hvad det er, man er bange for.

Hr. Frederik Nørgaard fra Socialdemokratiet siger, at en del af vælgerne, temmelig mange, er imod denne form for folkeafstemninger. Jamen det tror jeg ikke er rigtigt. Det kommer meget an på, hvad det er for emner, man skal have drøftet. Jeg tror generelt, at den danske befolkning meget gerne vil tages med på råd også i en række afgørende sager. Det har vi mange andre gode eksempler på.

Så må jeg sige, at den direkte mulighed for at få befolkningen bedre i tale, få befolkningen gjort mere og mere interesseret, som vi kunne få med folkeafstemninger, ville være ganske glimrende. Der er også rigtig mange emner, der egner sig til at blive lagt ud til sådan en folkeafstemning. Jeg kan da godt her nævne både lokale og regionale folkeafstemninger, når mindst 5 pct. af de stemmeberettigede skriftligt anmoder derom.

Vi har i Fremskridtspartiet en helt klar holdning til det her. Vi har nemlig den holdning, at det f.eks., for at nævne et område, er helt klart, at befolkningen ville være interesseret i at få en folkeafstemning om flygtninge- og indvandrerpolitikken. Der er store dele i den, som ville egne sig glimrende til det. Der er ingen tvivl om, at der i befolkningen ville være stor interesse herfor både i de lokale og i de regionale områder.

Derfor må jeg sige, at det danske demokrati ville blive beriget, såfremt vi fik adgang til mere bindende lokale og regionale folkeafstemninger, og derfor skal jeg sluttelig på Fremskridtspartiets vegne varmt anbefale det fremsatte forslag til folketingsbeslutning.

Søren Søndergaard (EL):

Enhedslisten kan tilslutte sig hovedideen i det forslag, der er kommet fra SF, som jo – også sagt til den forrige ordfører – indeholder, at man selvfølgelig ikke kan sætte mindretalsrettligheder til folkeafstemning.

Man kan sige, at forslaget i virkeligheden ikke er specielt vidtgående. Jeg tror faktisk ikke, at det vil få meget store konsekvenser med hensyn til, hvor mange folkeafstemninger der bliver gennemført. Man skal jo bemærke, at de krav, der stilles for at få gennemført en folkeafstemning, faktisk er temmelig restriktive og vil forhindre, at rene småting eller ting, som kun berører en lille gruppe af vælgere i et givet område, vil kunne komme til afstemning.

Når det gælder spørgsmålet om referendum – det vil sige, at en beslutning, der er taget i en kommunalbestyrelse eller et byråd, kommer ud til afstemning – så er kravet faktisk, at man skal samle underskrifter fra 10 pct. af vælgerne i løbet af 3 måneder. Og hvis vi tager de store kommuner som Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune eller Gladsaxe Kommune, er det klart, at det vil være en meget, meget stor opgave at skulle ud og samle 10.000-20.000-30.000-40.000 underskrifter i løbet af 3 måneder. Derfor vil det kun være forbeholdt ting, som virkelig optager store dele af befolkningen, hvor der er en umiddelbar lydhørhed i forhold til det, og her synes jeg så så meget desto mere, at det er rigtigt at sige, at der kan man så gennemføre den type afstemninger.

Jeg vil nævne en enkelt ting, hvor jeg synes, man skal overveje, hvorvidt det er en rigtigt idé eller ej, nemlig ideen om, at kommunalbestyrelsen eller byrådet skal stå for udsendelse af agitationsmateriale, hvor der argumenteres med et ja eller et nej. Jeg er ikke sikker på, det er en god idé.

Jeg mener nemlig, at erfaringerne fra folkeafstemningerne om EU med al ønskelig tydelighed viser, at der kan være mange forskellige begrundelser for at sige ja til mere Union, og der kan så sandelig også være mange forskellige begrundelser for at sige nej til mere Union. Jeg er bange for, at man ligesom får en slags patent

på, hvad der er den rigtige holdning for at sige det ene eller det andet, hvis man siger, at det skal indpasses under et sådant system. Der synes jeg mere, at man skal benytte de ordninger, hvor kommunerne og staten giver støtte til politiske aktiviteter og dermed giver folk mulighed for at holde møder, låne borgerhuse og trykke materialer osv. for at gøre deres synspunkter gældende.

Indenrigsministeren afviste ikke overraskende forslaget: De folkevalgte skal fastholdes på deres ansvar. De skal ikke have mulighed for at skyde ansvaret fra sig. Det er et opgør med det repræsentative demokrati, og det blev suppleret af Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Pia Christmas-Møller, som var bange for, at hvis man gennemførte forslaget om sådan nogle afstemninger, så var der ingen, som ville have noget samlet ansvar – heller ikke i forhold til det økonomiske.

Men var løsningen på de problemer så ikke at tage skridtet fuldt ud og åbne for muligheden af, at man i perioden kunne gennemføre nyvalg til kommunalbestyrelsen? Hvad siger man f.eks. til et forslag gående ud på, at hvis 20 pct. af en befolkningsgruppe inden for en valgperiode kræver et nyvalg, ja, så gennemføres der et nyvalg til kommunalbestyrelsen? Det vil i hvert fald ikke være et brud med det repræsentative demokrati, for det vil jo sikre, at den samlede kommunalbestyrelse bliver valgt som en samlet gruppe, der så skal tage stilling til de forslag, der ligger.

Så hvis det kunne være et kompromisforslag, som skeptikerne kunne samles med os andre om, så tror jeg, at vi har nået noget med debatten. Men ellers må vi jo nøjes med at stemme for SF's forslag.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg skal gøre det ganske kort, for det her forslag ligner faktisk til forveksling meget af det, som Dansk Folkeparti tidligere har gjort sig til talsmand for. Så jeg vil mere stille et par spørgsmål til SF.

Når nu man skriver i forslaget, at man senest 6 måneder efter kan komme og aflevere underskrifterne til folkeregisteret, må det jo være sådan, at det får opsættende virkning på den beslutning, man er utilfreds med. Det går jeg ud fra er underforstået. Men vil det så sige, at i det øjeblik man anmelder, at man vil have en folkeafstemning, så kan beslutningen fra kommunalbestyrelse eller eventuelt amtsråd ikke føres ud i

livet, for hvis den er ført ud i livet, før afstemningen har fundet sted, er det jo ikke så meget værd? Jeg går ud fra, at der må være en masse jura i det her, men det må være således, at sådan en beslutning kan sættes ud af kraft indtil afstemningen har fundet sted.

Og så er der en ting, der bekymrer mig lidt i forslaget – nu skal man jo trods alt også være sådan lidt i opposition – og det er, når man i retningslinjerne – det er punkt 3 – taler om alle de undtagelser, der kan være, for det lugter for mig lidt af, at SF kun ønsker det til folkeafstemning, som *de* ønsker sendt ud til folkeafstemning. Med andre ord: Der er en lang række ting, der er undtaget, fordi det ikke vil være SF's politik at få dem ud til folkeafstemning. Og det synes jeg måske nok er en svaghed ved forslaget.

Hvis jeg læser forslaget rigtigt, så læser jeg det sådan, at man ikke kan afholde folkeafstemning for en del af en kommune. Hvis der skal være en folkeafstemning, er det alle kommunens eller eventuelt amtskommunens borgere, der vil kunne stemme ved en sådan afstemning. Jeg vil da godt lige have bekræftet, om det er rigtigt, for det synes jeg er centralt at få frem.

Men hovedprincippet i det kan Dansk Folkeparti tilslutte sig, for det ligger om ikke tæt op ad så i hvert fald temmelig pænt ved siden af de tanker, vi tidligere har gjort os.

Det, man kunne have lyst til at spørge V og K om, er jo sådan set, hvorfor de indimellem er så forfærdelig bange for, at vælgerne måske også skulle få lidt indflydelse på, hvad der foregår i en kommune. Det er jo ikke sikkert, selv om man er valgt til et byråd eller et amtsråd, at alt det, man laver, er 100 pct. rigtigt.

Jeg synes, det ville være positivt for demokratiet, hvis man en gang imellem ved en folkeafstemning fik afprøvet en beslutning af den ene alle den anden art. Med de regler, der lægges op til i dette forslag, behøver man ikke være bange for, at der vil komme et utal af folkeafstemninger i en kommune, for det er ret besværligt at få dem – og det synes jeg også at det skal være – næsten lige så besværligt som det er at samle underskrifter ind til dannelsen af et nyt parti.

Aage Frandsen (SF):

Indenrigsministeren sagde, at der var en logisk diskrepans mellem forslaget og det repræsentative demokrati. Det er rigtigt, hvis man mener, at det repræsentative demokrati skal være det eneste, man benytter sig af. Men når vi i øvrigt ved, hvordan vi har det i det danske demokrati,

hvor vi i stigende omfang har fået folkeafstemninger – det var ikke noget, man havde i det forrige århundrede. Første gang man fik muligheden for en bindende folkeafstemning, var med grundloven i 1915, og så kom der yderligere i 1953 mulighed for folkeafstemninger – så er det med, at folk får lov til at stemme, noget, vi har erfaringer med.

Til hr. Nødgaard kan jeg sige, at man altså også har erfaringer med, hvad man gør, når man får noget begæret til folkeafstemning og det skal ud til folkeafstemning: Man kan selvfølgelig ikke sætte forslaget i værk. Det gælder også de ting, som en tredjedel herinde i Folketinget eventuelt får udsat, så kan man ikke lade loven træde i kraft.

Det, som er det helt afgørende ved vores forslag – det er derfor, det adskiller sig fra tidligere forslag – er, at vi mener, at det er helt afgørende, at sådan noget er bindende. Hvis det kun er vejledende folkeafstemninger, sådan som vi har i dag, så kan det bruges i to situationer. Den ene er, hvis et flertal i en kommunalbestyrelse synes, at de vil sende en sag ud, som de er sikker på at vinde og de kan blive vældig populær på, og derfor sender de den ud til folkeafstemning; det har vi erfaringer for. Den anden situation er, hvis man ikke rigtig tør tage ansvaret, så sender man sagen ud til vejledende folkeafstemning og retter sig efter den. Så har man godt nok formelt taget ansvaret, men man har sagt, at det var folket, der havde gjort det. Derfor er det efter vores opfattelse helt afgørende, at det er bindende.

Det andet, der også er helt afgørende for os, er, at det sker på folkets initiativ. Det er dér folk, som de, der repræsenterer nogle, tit er bange, for det kunne være, at de vedtog noget andet. Det er ikke sikkert, at beslutningen bliver bedre. Det påstår vi slet ikke, men det er så folket, der træffer beslutningerne.

Vores opfattelse af demokrati er, at det er folket, der har magten, og så delegerer man det i et repræsentativt demokrati til nogle, men der er jo ikke noget til hinder for, at folket lader politikerne beholder magten i nogle situationer og tager den tilbage i andre.

Det, der har været karakteristisk i de senere år, er jo, at vi har set en række lande rundt omkring indføre folkeafstemningsmuligheden og specielt ved initiativretten. Det gælder delstater i Tyskland. Bl.a. har Sydslesvigsk Vælgerforening fået det igennem i Schleswig-Holstein. Det gælder Finland. Det gælder Østrig. Og det

gælder Californien, som har haft det i mange år. Det vil sige, at man ser det brugt mange steder.

Der er også partier, som i dag taler imod folkeafstemninger, som jo tidligere i deres ungdom, inden de sad på magten, gik ind for folkeafstemninger. Socialdemokratiet var tidligere tilhænger af folkeafstemninger. I begyndelsen af vort århundrede var man varme tilhængere af folkeafstemninger. Venstres næstformand, hr. Anders Fogh Rasmussen, skriver i sin bog om staten, at man helst skal have folkeafstemninger, for det er en vældig god ting, men som regel kniber det, når forslaget om det så skal behandles i Folketinget.

Men altså: Det er ikke noget med, at man kan sige, at det repræsentative demokrati er det eneste saliggørende. Erfaringer fra andre lande viser rent faktisk, at aktiviteten bliver højere på denne måde, og det er det, der er formålet med vores forslag: at få folk til at blive engageret, få et deltagelsesdemokrati, hvor folk er interesseret, for netop i en situation, hvor færre er medlemmer af politiske partier, er der færre i beslutningsprocesserne.

Det betyder ikke, at vi afskaffer dialogen i form af at man har borgermøder og den slags ting, men det er en dialog på en anden måde, for en folkeafstemning er jo ikke bare at trykke på en knap; det er netop dialogen. Eksempelvis viser vores egne folkeafstemninger på landsplan om EU, at den danske befolkning takket være disse folkeafstemninger er langt mere vidende om EU-forhold end andre europæiske landes befolkninger, og det er netop, fordi vi hele tiden som borgere, som folk skal stilles til regnskab for vores beslutninger, og vi kan godt træffe beslutninger. Det behøver ikke kun være kommunalpolitikere, der gør det.

Det er også afgørende for vores forslag – og dér er det givetvis sådan, at hvis vi skulle lave det sammen med nogle af de partier, som støtter det principielt, så ville vi nok ikke være enige – at det understreger, at der er spørgsmål, som ikke skal sendes til folkeafstemning.

Når det drejer sig om, hvad en tredjedel kan få sendt til folkeafstemning, er der også undtagelser i vores grundlov. De mennesker, der i 1953 skrev grundloven, indføjede disse undtagelser efter lange overvejelser, fordi der er spørgsmål, som ikke egner sig til folkeafstemning.

Jeg ved godt, at man i nogle lande kan lave folkeafstemninger om alt. I Californien er der ikke det, man ikke kan holde folkeafstemning

om. Man kunne sige, at så går økonomien da helt grassat. Det gør den tilsyneladende ikke. Men der er noget, som vi i den forbindelse vil understrege, at man ikke bør have folkeafstemning om.

Først og fremmest er der selvfølgelig det, som ikke er et kommunalbestyrelsesanliggende; det kan man selvfølgelig ikke lave en folkeafstemning om. Men det gælder også, hvor man berører nogle menneskerettigheder, som heller ikke en kommunalbestyrelse må sætte ud af kraft. Det er helt afgørende for vores vedkommende.

Vi har nævnt lokalisering og menneskerettigheder, f.eks. hvor folk må bo. Vi kan ikke have en folkeafstemning om, om nogle bestemte mennesker må bo i et bestemt kvarter. Det er et spørgsmål om nogle menneskers basale rettigheder, som et flertal ikke kan tage fra dem ved en folkeafstemning.

Så har vi også sagt, at kommunens budget ikke kan komme til folkeafstemning. Vi vil ikke have budgettet ud til folkeafstemning, på samme måde som finansloven her i Folketinget heller ikke kan komme til folkeafstemning. Med hensyn til, om man kan sætte enkeltpersoner til folkeafstemning, har vi det også her i Folketinget sådan, at indfødsretsloven ikke kan komme til folkeafstemning.

Hvis man læser det, som de mennesker, der lavede grundloven i 1953, har gjort af forarbejder, var det netop ud fra spørgsmål om, at man ikke skal kunne sige: Hansen skal til folkeafstemning. Derfor er det helt afgørende for os, at undtagelsen er der. De eksempler, som hr. Johannes Sørensen brugte, og som han godt kunne tænke sig kom med, er ikke indbefattet i vores tænkning om folkeafstemning, for det er et spørgsmål om, hvor mennesket skal bo.

Hvad kan man så lave folkeafstemninger om? Ja, det kan være skoler, det kan være lossepladser, det kan være spørgsmål om veje, og det kan være spørgsmål om en række andre ting. Det er klart, at når man skal lave sådan noget, kommer man ind i nogle overvejelser om, i hvilket omfang man kan lave afstemninger i en mindre del af kommunen. Det har vi ikke foreslået, og det er klart, at det kunne man godt have med inde i overvejelserne, men det giver nogle vanskeligheder med hensyn til afgrænsning.

Da vi havde folkeafstemningsmuligheden med hensyn til skolenedlæggelser, som blev afskaffet i 1988, drejede det sig om et skole-distrikt, et bestemt lokalt område inden for en kommune. Disse lokale områder kan man stort

set ikke finde i andre sammenhænge, og derfor har vi sagt, at det gælder hele kommunen. Hr. Søren Søndergaard har selvfølgelig ret i, at det er ganske meget, der kræves af borgere i f.eks. Københavns, Århus, Ålborg og Odense Kommuner, for hvis man i et område ikke vil have en losseplads og vil have det sendt til folkeafstemning, får man for det første svært ved at samle underskrifterne og for det andet også svært ved at få det vedtaget.

Så det er ikke noget med, at det her vil betyde, at man får tusindvis af folkeafstemninger, og det er også muligt, at procenterne er for høje; det ved jeg ikke. Men det afgørende for os er, at man får en diskussion om det repræsentative demokrati, som altid er helligt, ikke mindst for dem, der sidder på det repræsentative demokrati. Efter vores opfattelse er det vigtigt, at det repræsentative demokrati suppleres af en dialog mellem borgere og repræsentanter og også suppleres med folkeafstemninger.

Og så til hr. Søren Søndergaards forslag i forbindelse med nyvalg. Det er en idé, som vi undlod at tage med denne gang, men takket være hr. Søren Søndergaards opfordring skal vi nok komme med den, og vi har den klar. Det, som vi i den forbindelse har været inspireret af, er, at efter sidste kommunalvalg var der en kommune, hvor der var et flertal af en bestemt politisk observans. To fra dette flertal gik inden for 14 dage over til det, som tidligere var et mindretal, og som nu udgjorde flertallet. De to, der gik, blev henholdsvis borgmester og udvalgsformand. Dermed havde de på det groveste, synes jeg, svigtet det, som var vælgerens mandat, og i sådanne situationer kunne man godt forestille sig, at borgere ville føle, at det var rimeligt at få et nyvalg.

Det, vi havde af overvejelser her, var, at det var 50 pct., der skulle til. Det flertal, der i virkeligheden havde været ved kommunalvalget, skulle man også manifestere, hvis man vil have lavet omvalg. Jeg mener, at forslaget om, at man kan trække et mandat tilbage, en tilbagekaldelsesret, også er en del af demokratiet netop ud fra tanken om, at det er folket, som har magten, og som giver den til nogle repræsentanter. Svigter repræsentanterne, kan man trække mandatet tilbage igen. Så forslaget er parat, men vi fremsætter det ikke i denne samling, for det ville der ikke være tid til, men vi kan gøre det i næste samling.

(Kort bemærkning).

Johannes Sørensen (FP):

Desværre devaluerede hr. Aage Frandsen jo forslagens hovedintentioner noget med det, der blev sagt til sidst, og det kan jeg kun beklage.

Demokrati, folkestyre – det er jo det, det drejer sig om. Jeg vil meget stærkt understrege, at det ikke kan hjælpe noget, at vi er bange for folket. Det kan ikke hjælpe, at vi er bange for demokratiet. Det kan heller ikke hjælpe, at vi er bange for folkets direkte indflydelse. Som hr. Frandsen selv nævnte, er der jo en lang række lande, hvor der er en lang tradition for, at man netop bruger folkeafstemninger som noget positivt. Vi har også områder, hvor vi har haft folkeafstemninger i Danmark, men altså i en lidt anden form.

Det er da klart, at der kan være undtagelser, men jeg synes, det er beklageligt, hvis vi begynder at devaluere det. Jeg tror, at hvis man tog fat på det og fik mulighed for at lave den slags folkeafstemninger, som der her er lagt op til, var det noget, der stille og roligt ville udvikle sig positivt både for det danske demokrati og først og fremmest for befolkningens indflydelse.

Vi kender det fra de kommunale råd, hvor der er stor og forskellig tradition for, hvordan folk for eksempel kan stille spørgsmål til kommunalpolitikere. Det er noget, man nogle steder har været meget bange for, men det har udviklet sig positivt. Jeg synes, vi skal få begyndt, og så skal det nok udvikle sig positivt.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Grunden til, at vi har undtagelserne i vores forslag, er, ud over det jeg refererede til med den danske grundlovs bestemmelser om undtagelser, erfaringer fra andre lande. I Californien, som jeg nævnte, hvor man har alle muligheder, har man rent faktisk stemt om, om mennesker af en bestemt seksuel observans skulle have lov til at være i byen, og om bestemte grupper af mennesker, som havde nogle bestemte sygdomme, skulle have lov at være der.

Den slags ting synes vi ikke er egnede til at sende til folkeafstemning. Det, der er afgørende, er selvfølgelig, at det er flertallet, der bestemmer, men flertallet skal respektere mindretallets rettigheder, og hvis vi har nogle konventioner, som vi har tilsluttet os i FN og så videre, nogle menneskerettigheder, som står i den danske grundlov, kan man selvfølgelig ikke sende det til folkeafstemning.

Det er det, der er pointen, men vores grundindstilling er, at man som udgangspunkt kan stemme om alt, og så trækker man noget fra, og det er, fordi vi ved fra andre lande, at har man folkeafstemninger om alt, kan man f.eks. også stemme om, at jeg ikke var værdig til at bo i en bestemt bydel. Det synes jeg er urimeligt.

(Kort bemærkning).

Johannes Sørensen (FP):

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at vi fra Fremskridtspartiets side helt klart går ind for at beskytte mindretallene. Der er mange, mange svage grupper i det danske samfund, som vi helt klart skal kæmpe for, og det vil vi gerne gøre sammen med alle gode danske borgere. Det vil vi ikke fornægte.

Men der er så også andre områder, og det var nogle af de områder, som jeg nævnte i mit hovedindlæg, hvor det er danskere, der kommer i mindretal. Jeg siger, at så må vi også forlange, at danskere, der kommer i mindretal, får de samme rettigheder, som hvis det er fremmede, der er kommet ind i landet, der er i mindretal. Det synes jeg er vigtigt at understrege.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Første næstformand (Ivar Hansen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes fredag den
2. maj 1997 kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til
den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.45
